

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปได้เป็นลำดับต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลการวิจัย
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2. สมมติฐานการวิจัย

- 2.1 ภาวะผู้นำของประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน
- 2.2 บรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน
- 2.3 นโยบายเงินปันผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน

7) ความหลากหลายของบริการทางการเงินแก่ชุมชน

8) การขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบคำถามเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอศรีบึงกาฬ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้สำนักงานพัฒนาชุมชนออกหนังสือแจ้งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ในการจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ประกอบในการเก็บข้อมูล และนัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยและทีมงานนำแบบสอบถามไปสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่นัดกันไว้ พร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อยในการตอบแบบสอบถาม และความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบข้อบกพร่องในข้อใด ผู้วิจัยจะใช้วิธีสอบถามเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างทันที จนแน่ใจว่าแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์ทุกข้อ

3. เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จ นำแบบสอบถามจำนวน 355 ฉบับ ที่ได้รับมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอศรีบึงกาฬ จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ตามระดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ในการตรวจสอบการเกาะกลุ่มกันของตัวบ่งชี้ (ข้อคำถาม) ในแต่ละตัวแปรก่อนการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ตอนที่ 5 การทดสอบการแจกแจงปกติของข้อมูล โดยใช้สถิติทดสอบ โคลโมโกรอฟ - สมิโนฟ

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน
โดยวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ตอนที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
เพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอศรี
จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้สรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ มากกว่า 50 ปี รองลงมา
41-50 ปี สถานภาพครอบครัว สมรส รองลงมา โสด ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา รองลงมา ประถม
ศึกษา และมีอาชีพหลัก เกษตรกรรม รองลงมา ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
เป็นสถาบันการเงินชุมชน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อม
ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเรียงปัจจัย 3 ลำดับสูงสุด
คือ ภาวะผู้นำของประธานกองทุน การมีส่วนร่วมของสมาชิก และบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน

5.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของกองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชนโดยรวม
ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.3.1 ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย
ด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุน ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
ของสมาชิก และปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกของกองทุน มีความสัมพันธ์ต่อ
ความพร้อมของกองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชน โดยมีผลกระทบเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

5.3.2 ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุน ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกของกองทุน

มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3.3 ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกี่ยวกับปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกของกองทุน มีความสัมพันธ์ต่อความหลากหลายของบริการทางการเงินแก่ชุมชน โดยมีผลกระทบเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3.4 ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุน ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน ปัจจัยด้านนโยบายเงินปันผล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกของกองทุน มีความสัมพันธ์ต่อการขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน โดยมีผลกระทบเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่ในระดับมาก

5.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ขาดทุนจากผลการดำเนินงานในการบริหารงานของกองทุน รองลงมาสมาชิกภายในกลุ่มหรือกองทุนมีรายได้น้อย และยังไม่เป็นสถาบันการเงินที่มั่นคง

6. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษามีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนอยู่ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุน ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

และปัจจัยด้านนโยบายในการส่งเสริมอาชีพ โดยทุกปัจจัยมีผลกระทบเชิงบวกทั้งหมด และเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

6.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน

6.1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน ผลการวิจัยพบว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และการขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่ผลการวิจัย ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่าประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนมากมีความรู้ มีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุน มีความตั้งใจและทุ่มเทในการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และมีความตระหนักในภารกิจของกองทุนหมู่บ้านที่ต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544 : 55) กล่าวว่า ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ควรมีลักษณะดังนี้ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ ความสามารถทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผล แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น ชอบที่เสี่ยง สร้างกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการโฆษณาตัวเอง และทำให้การขัดแย้งภายในเกิดขึ้นน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีอรรถกุล ธรรมานะ (2542 : 254) ภาวะผู้นำคือความสามารถและคุณลักษณะ ของบุคคลที่จะใช้อิทธิพล โน้มน้าว ชักจูง เปลี่ยนแปลงการกระทำของบุคคลและกลุ่มให้สามารถรวมพลังช่วยกันทำงานเพื่อให้วัตถุประสงค์ขององค์การสำเร็จลุ่่วงไป ด้วยดี และสอดคล้องกับแนวคิดของ อาวี เพชรสุค (2530 : 108) ว่าความเป็นผู้นำ เป็นลักษณะพิเศษที่บุคคลหนึ่งมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือเหนือกลุ่ม เมื่อมีสถานการณ์เอื้ออำนวย และบุคคลอื่นก็ยอมรับด้วย

6.1.2 ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุนมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน ผลการวิจัยพบ่า ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุนมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ความหลากหลายของการบริการทางการเงิน และการขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่า คณะกรรมการกองทุนทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของกองทุนสม่ำเสมอ การทำงานร่วมกัน และทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Linda, 2001 : 97) บรรยากาศการเรียนรู้ประเด็นการเรียนรู้ในเรื่องบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ 1) การเรียนรู้แบบเป็นทางการ เป็นบรรยากาศการเรียนที่คนคุ้นเคยกันดี คือ จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและผู้สอนเป็นผู้จัดหาบทเรียน 2) การเรียนรู้แบบกึ่งเป็นทางการ เป็นบรรยากาศแบบการประชุมซึ่งผู้เรียนอาจพูดคุยกันได้บ้าง ผู้สอนเป็นผู้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ และเสนอเนื้อหาสำคัญบางส่วนแต่เน้นการรวบรวมความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเพื่อสร้างบทเรียน 3) การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเป็นการเรียนรู้ ที่มีการวางแผนการไว้ก่อนแต่ไม่ได้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยอาจเป็นการพูดคุย บริเวณ โต๊ะประชุมหรือระหว่างพักผ่อน ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมากในการจัดเนื้อหา และกระบวนการ การเรียนรู้ 4) การเรียนรู้แบบเป็นกันเองเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตทั้งจากด้านที่ดีและไม่ดี สิ่งสำคัญก็คือจะต้องสะท้อนมาจากประสบการณ์ และมีความตระหนักว่าเป็นโอกาสของการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของพรธิดา วิเชียรปัญญา (2547 : 35) ให้ความหมายว่า ความรู้ เป็นกระบวนการจัดกล่าเลือกใช้และบูรณาการ การใช้สารสนเทศเหล่านั้นจนกลายเป็นความรู้ใหม่ ความรู้ใหม่จึงเกิดจากการผสมผสานความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้นี้ใหม่ที่ได้รับ ความรู้ดังกล่าวจึงเป็นความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล หากเมื่อความรู้เหล่านั้น ได้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร ความรู้ก็กลายเป็นความรู้ที่ชัดเจน ความรู้ดังกล่าวจะมีคุณค่าปรากฏเมื่อนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ

6.1.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ความหลากหลายของการบริการทางการเงิน และการขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้พบว่า สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมเป็นประจำ มีการฝากเงินกับกองทุนอย่างสม่ำเสมอ มีการเข้าร่วมในกิจกรรมการอบรมที่กองทุนได้จัดขึ้นเสมอ มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของกองทุนเสมอ ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนเป็นอย่างดี ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกองทุนเป็นอย่างดี และส่วนใหญ่เข้าใจนโยบายของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความตระหนักในภารกิจของกองทุนหมู่บ้านที่ต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และได้มีความแน่วแน่ในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยการแสดงความคิดเห็นการบริหารกองทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ฉวีรักษ์ (2546 : 12) พบว่า การที่คนเราจะ

ทั้งนี้กองทุนต้องเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการและเอกชน ซึ่งถือเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน หมู่บ้าน เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเอง ได้สร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมุ่งเน้นพัฒนาอาชีพ ยกกระดับอุตสาหกรรมครัวเรือนและรัฐวิสาหกิจชุมชน เพื่อเปลี่ยนชุมชนให้เป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ อันจะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างสูงกับภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในการก้าวไป

6.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่ในระดับมาก อาจเป็นไปได้ว่า สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น เข้าร่วมประชุมเป็นประจำ เข้าร่วมในกิจกรรมที่กองทุนจัดขึ้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการบริหารกองทุนอย่างสม่ำเสมอ มีการออมเงินกับกองทุนอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจนโยบายของกองทุนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวความคิดของ อนุชัช บูรณประเสริฐกุล (2545 : 24) กล่าวว่า การใช้การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนานั้นมีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการคือ 1) ให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา โดยได้ร่วมแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด ร่วมสละทรัพย์ เงิน วัสดุ แรงกายและเวลา 2) เป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งพาและพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐหรือพึ่งพางค์กรพัฒนาภายนอก 3) กระบวนการพัฒนายึดหลักล่างสู่บนมากกว่าบนสู่ล่าง ซึ่งจะต้องถือชาวบ้านเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา กิจกรรมการพัฒนาจะเริ่มต้นจากชุมชน สอดคล้องกับแนวความคิดของธรรมบุญ แก้วคำ (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และประชาชนที่นำสินค้ามาจำหน่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ได้ทราบถึงการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีส่วนร่วมในการกำหนดประเภทสินค้าหรือผลผลิตที่จะนำมาจำหน่ายมากที่สุด 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ให้ได้ทราบถึงการดำเนินการ เพื่อให้ นำสินค้ามาจำหน่าย ส่วนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการ บริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมาชิกกลุ่มอาชีพและประชาชนที่นำสินค้ามาจำหน่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกกลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การร่วมกิจกรรมในรูปแบบเวทีชาวบ้านในเรื่องเกี่ยวกับ

การดำเนินกิจกรรมลานค้าชุมชน สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์กับชาวบ้านในเรื่องการจัดลานค้าชุมชนและตลาดนัดชุมชน และนำความคิดเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ส่วนกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และประชาชนที่นำสินค้ามาจำหน่ายนั้น มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์กับชาวบ้านอื่น ๆ มากที่สุด

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน คือมีทุนดำเนินการในการบริหารงานของกองทุนน้อย รองลงมาสมาชิกภายในกลุ่มหรือกองทุนมีรายได้น้อย และยังไม่เป็นสถาบันการเงินที่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชศักดิ์ โพธิศรี (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาคำบลขาว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าเงินทุนของกองทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก สมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายของกองทุนไม่เข้าใจในกฎระเบียบกองทุน การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ความไม่สะดวกในการเดินทางเข้าไปเบิกจ่ายเงินที่ธนาคาร ความไม่สะดวกในสถานที่ทำการและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการกองทุน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ต้องการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ตกถึงมือของประชาชนโดยตรง เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสพัฒนาระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ขจัดความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป โดยผู้วิจัยเสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

7.1.1 รัฐบาล ควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประธาน กองทุนหมู่บ้านที่มีประสบการณ์ เนื่องจาก โครงการนี้เป็น โครงการใหญ่และสำคัญ มีผลกระทบกว้าง ขวางมาก จึงควรต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นผู้ให้ความคิดเห็น เพื่อจะได้สิ่งที่ถกเถียง จากความคิดที่ถือว่าเป็นความคิดร่วมกันและนำมาซึ่งการทำงานร่วมกัน ต้องมีการปรึกษาหารือ นโยบายนี้ให้กว้างขวาง โดยเชิญนักคิด นักพัฒนาการชุมชน พนักงานธนาคาร ผู้มีประสบการณ์ โดย เฉพาะประธานกองทุนหมู่บ้านเข้ามาร่วมให้ความคิดเห็น

7.1.2 รัฐบาลควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนทราบถึงนโยบายกลไก และแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของตนเอง จะต้องไม่ละเลยการอบรมทรัพย์สิน ซึ่งจะนำไปสู่การมีชีวิตอย่างมั่นคง และเมื่อมีการอบรมทรัพย์สินมีเงินจำนวนมากพอจะทำให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็ง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพารัฐบาลหรือองค์กรอื่นๆอีกต่อไป

7.1.3 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ โดยที่ถ้าผู้ครัวมีเจ้าหน้าที่ให้ การกำกับดูแลอย่างจริงจัง และคอยเป็นที่ปรึกษาติดต่อประสาน กับหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.1.4 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนทรัพยากร ด้านงบประมาณกองทุนหมู่บ้านลงไปให้ ตำบลหมู่บ้านให้มาก เป็นการวางพื้นฐานให้กับประชาชนเพื่อนำไปสู่การมีสถาบันการเงิน โครงการนี้ มีโอกาสเป็นไปได้มาก

7.1.5 รัฐบาลควรพิจารณาความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความพร้อมถือเป็น เรื่องสำคัญมาก โดยเฉพาะความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ความหลากหลายของบริการ ทางเงินแก่ชุมชน การขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน

7.1.6 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการบริหารกองทุน หมู่บ้าน ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะผู้นำของประธานกองทุน บรรยายาศาสตร์การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และนโยบายในการส่งเสริมอาชีพ โดยนำปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนายกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็น สถาบันการเงินต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม ดังนั้นในการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการกระจายกลุ่มตัวอย่างไปยังอำเภออื่น และจังหวัด อื่น ๆ ของประเทศเพื่อจะได้นำผลที่ได้ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน และนำไปปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น